

Дар'я ЛИЩЕНКО
Національний авіаційний університет, Київ

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Питання розвитку комунікативних навичок є важливим як у теоретичній, так і в практичній психології. Особливо важливим воно є у підготовці майбутніх психологів, оскільки багато серйозних труднощів, з якими стикаються майбутні фахівці, виникають через брак знань, умінь і навичок у сфері комунікації. Як свідчить аналіз наукової літератури, комунікативна компетентність та комунікативні навички є одними з основних ключових компетенцій, якими повинен володіти психолог на будь-якому рівні освіти. Зокрема, як зазначає А. Капська, фахівець має досконало володіти знаннями і вміннями професійної комунікації, вміннями адекватно їх застосовувати у відповідній сфері і ситуації [3], уміти використовувати увесь набір «засобів, орієнтованих як на розвиток суб'єкт-суб'єктних продуктивних особистісних сторін спілкування, так і його суб'єкт-об'єктних репродуктивних, нерациональних складових (компонентів)» [1, с. 37-42]. Професійна діяльність практичного психолога передбачає взаємини з найрізноманітнішими людьми, здатність переконувати їх у правильності ідей, поглядів та відстоюванні власної професійної позиції. Це вимагає знання основних законів людського сприйняття і розуміння, вміння розпізнавати інших як особистостей, вміння слухати і реагувати, вміння впливати на інших, вміння вирішувати конфлікти, а також володіння мовою і мовленням. Вербальні засоби спілкування (погляди, міміка, жести) тощо, всі ці характеристики та вміння доповнюють ту частину професійної компетентності та навичок фахівця, яку можна назвати його комунікативними навичками [4].

Ефективність комунікаційного процесу підвищується, якщо навчитися належним чином покращувати комунікацію, спрямовану на різні елементи, орієнтації, стосунки та стани його учасників, долаючи (попереджуючи) міжособистісні бар'єри, зумовлені сприйняттям інформації, семантичні бар'єри, невербальні перепони, надання неякісних зворотних зв'язків, невміння слухати й передавати інформацію тощо.

Отже, комунікація є важливою складовою професійної діяльності практичного психолога, однією з «найголовніших рис особистості фахівця, що сприяє становленню його духовності й гуманістичної культури, вихованню терпимості, взаємоповаги, готовності до взаємодії, розкриття самоцінності людини, суті суб'єкт-суб'єктних відносин,

пріоритетності розвитку особистості (клієнта і фахівця), що володіє почуттям власної гідності, внутрішньою волею й відповідальністю» [2, с. 7].

Список літератури

1. Балахтар В. В. Комунікативна компетентність як складова професіоналізму фахівця соціальної роботи. Якісна освіта в Україні: тенденції, проблеми, перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Чернівці, 26-28 жовтня 2017 року). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 336 с.
2. Балахтар В. В. Соціально-психологічні особливості комунікативної толерантності фахівців з соціальної роботи на різних стадіях професійного становлення. Організаційна психологія. Економічна психологія: науковий журнал Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України та УАОППП. С. Д. Максименко, Л. М. Карамушка (Ред.). Київ, 2018. № 3(14), 7-14.
3. Капська А. Й. Соціальна робота: навч. посібник К.: Центр навч. літератури, 2005. 328 с.
4. Кошлянь І. Г., Дерябіна І. Г. Специфіка комунікативної толерантності у студентів представників різних типів акцентуацій. Наука і освіта : наук.-практ. журн. Півд. наук. Центру АПН України. 2009. № 8. С. 68-71.

*Науковий керівник: Валентина БАЛАХТАР,
д-р. психол. наук., професор*

УДК 378.147 (043.2)

Тамара МИХЕСВА

Національний авіаційний університет, Київ

МАТЕМАТИЧНА ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ІНЖЕНЕРІВ

В рамках нашого дослідження, присвяченого удосконаленню професійної підготовки іноземних студентів-майбутніх інженерів з технічного обслуговування та ремонту повітряних суден та авіадвигунів (ТОРПСА) [2], було проведено констатувальний експеримент щодо визначення показників толерантності (ТН) та інтолерантності (ІТН) до невизначеності. В опитуванні взяли участь іноземці, які працюють